

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2021 r., sygn. akt I Ns 278/21, Sąd Rejonowy w Starachowicach oddalił wniosek Starosty (...) o orzeczenie przepadku na rzecz Powiatu (...) samochodu marki H. (...) o nr rej. (...), który został usunięty z drogi, na podstawie dyspozycji nr (...) wydanej przez funkcjonariusza Policji w dniu 20 lutego 2021 r.

Wnioskodawca złożył apelację od tego postanowienia. Zaskarżył orzeczenie Sądu Rejonowego w całości, zarzucając:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 130a ust. 10 w zw. z art. 130a ust. 10e ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 450, ze zmianami; dalej: „Prawo o ruchu drogowym” lub „ustawa”) poprzez uznanie, że ustawowe przesłanki niezbędne do orzeczenia przepadku pojazdu nie zostały spełnione, tj. właściciel nie został prawidłowo powiadomiony i wezwany do odbioru pojazdu oraz pouczony o skutkach nieodebrania pojazdu, w sytuacji gdy wnioskodawca dopełnił należytej staranności w celu ustalenia właściciela pojazdu i aktualnego miejsca pobytu, doręczenia mu takiego powiadomienia oraz powiadomienia go o skutkach nieodebrania pojazdu, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, tj. art. 130a w całości (z uwzględnieniem treści art. 130a ust. 5 i 7, wynikającej z wyroku TK w sprawie K 6/17 z dnia 5 grudnia 2018 r.) oraz § 3 ust. 1-3 wraz z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie usuwania pojazdów, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu drogowego albo utrudniających prowadzenie akcji ratowniczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 2285),

- § 3 ust. 1-3 wraz z załącznikiem nr 2 do wyżej wymienionego rozporządzenia, poprzez oparcie postanowienia o oddaleniu wniosku o orzeczenie przepadku pojazdu z uwagi na obarczenie organu – Starosty (...) przymiotem niewłaściwego działania oraz braku skrupulatności w działaniu w zakresie czynności dotyczących kierowania wniosku o przepadek pojazdu, jak też uznaniu przez Sąd Rejonowy, że zawiadomienia wraz z pouczeniem do uczestników postępowania S. C. oraz K. B. zawierają błędy dyskwalifikujące uznanie pouczenia za prawidłowe w rozumieniu art. 130a ust. 10 Prawa o ruchu drogowym, podczas gdy regulacje dotyczące powiadomienia zawiera § 3 ust. 1-3 wyżej wymienionego rozporządzenia, wraz z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia, który określa formę i zasady doręczania powiadomienia oraz wzór powiadomienia, który to załącznik jako narzucony do stosowania przez ustawodawcę nie może być dowolnie modyfikowany, do czego zdaje się skłaniać analiza uzasadnienia zaskarżonego postanowienia,

- art. 130a ust. 5 Prawa o ruchu drogowym poprzez uznanie, że do uczestników skierowano błędne powiadomienia z pouczeniami, a w konsekwencji podmiot prowadzący parking strzeżony, na którym znajduje się usunięty z drogi pojazd, uzależnia wydanie pojazdu od uiszczenia opłaty za jego przechowanie, a tym samym narusza przepisy wskazanego artykułu, podczas gdy z przepisów prawa ustanawianych przez ustawodawcę, tj. § 3 ust. 1-3 wyżej wymienionego rozporządzenia wynikają zasady oraz forma powiadamiania, która została prawidłowo zastosowana przez Policję kierującą powiadomienia, a brak jest jakichkolwiek dowodów na potwierdzenie faktu łamania przepisów przez podmiot prowadzący parking strzeżony, polegających na uzależnianiu wydania pojazdu od uiszczenia jakiegokolwiek opłaty, nadto brak jest dowodu wskazującego na jakąkolwiek aktywność uczestników, którym prawidłowo, osobiście doręczono powiadomienia, wskazującą na kwestionowanie formy powiadomienia czy też wolę odbioru pojazdu z parkingu strzeżonego;

2. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, że:

- podmiot prowadzący parking strzeżony uzależnia wydanie pojazdu od uiszczenia opłaty, a tym samym narusza art. 130 a ust. 5 i 7 Prawa o ruchu drogowym, podczas gdy brak jest dowodu na przyjęcie takiej tezy,

- Komenda Powiatowa w S. skierowała pouczenia zawierające błędy je dyskwalifikujące, a tym samym zakwestionowanie formy pouczenia, ustawowo uregulowanej w § 3 ust. 1-3 wyżej wymienionego rozporządzenia według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do tego aktu prawnego,

- na skutek doręzonego powiadomienia wraz z pouczeniem uczestnicy zrezygnowali z odbioru pojazdu, podczas gdy uczestnicy odebrali powiadomienia osobiście, zapoznali się z ich treścią i brak jest dowodu na jakiegokolwiek kwestionowanie przez nich treści pouczenia, a tym bardziej brak jest dowodu na jakąkolwiek aktywność uczestników zmierzającą do odebrania pojazdu,

- brak jest podstaw do orzeczenia przepadku, podczas gdy z akt sprawy wynika bezspornie prawo własności pojazdu S. C., a z dołączonego i ujawnionego w dniu 6 września 2021 r. pisma – notatki urzędowej z dnia 20 lutego 2021 r. wynika fakt porzucenia pojazdu przez K. B..

Podnosząc powyższe zarzuty, wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia i orzeczenia przepadku pojazdu oraz rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je jako własne. Zgłoszone w tym zakresie zarzuty apelacji w istocie nie kwestionują faktów stanowiących podstawę orzeczenia Sądu pierwszej instancji, lecz odnoszą się do ich oceny prawnej lub do okoliczności, których Sąd ten nie ustalał. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia brak jest stwierdzenia, że podmiot prowadzący parking strzeżony uzależnia wydanie pojazdu od uiszczenia opłaty. Sąd Rejonowy nie wskazywał też, aby uczestnicy zrezygnowali z odbioru samochodu na skutek doręzonego im powiadomienia wraz z pouczeniem bądź podejmowali jakąkolwiek aktywność w celu odzyskania auta. W świetle dokumentów dołączonych do wniosku nie było wątpliwości, że prawo własności pojazdu H. (...) o nr rej. (...) przysługuje S. C. (umowa sprzedaży - k. 17), natomiast samochód został porzucony przez K. B. (notatka urzędowa KPP w S. - k. 48 - 49).

Apelacja koncentruje się na podważaniu przedstawionych przez Sąd Rejonowy poglądów prawnych, dotyczących zastosowania przepisu art. 130a ust. 10e Prawa o ruchu drogowym, zgodnie z którym w sprawach o przepadek pojazdu sąd stwierdza, czy zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do orzeczenia przepadku, w szczególności, czy usunięcie pojazdu było zasadne i czy w poszukiwaniu osoby uprawnionej do jego odbioru, dołożono należytej staranności oraz czy orzeczenie przepadku nie będzie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Wśród badanych podstaw orzeczenia przepadku pojazdu znajduje się, między innymi, prawidłowe powiadomienie właściciela pojazdu lub osoby uprawnionej o usunięciu pojazdu z drogi na parking strzeżony i o skutkach nieodebrania pojazdu w terminie trzech miesięcy od dnia jego usunięcia (wymóg z art. 130a ust. 10 ustawy). Trafne jest stanowisko Sądu pierwszej instancji, że powiadomienie wystosowane do właściciela pojazdu H. (...) o nr rej. (...) - S. C. nie było właściwe, bowiem zawarte w treści informacji pouczenie o możliwości odebrania z parkingu samochodu dopiero po uiszczeniu opłaty za jego usunięcie i parkowanie (k. 12, 14) nie uwzględniało wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt K 6/17, stosownie do którego przepis art. 130a ust. 5c Prawa o ruchu drogowym w zakresie, w jakim przewiduje, iż pojazd usunięty z drogi w przypadkach określonych w art. 130a ust. 1 i 2 ustawy pozostaje na parkingu strzeżonym wyznaczonym przez starostę do czasu uiszczenia opłaty za jego usunięcie i parkowanie oraz przepis art. 130a ust. 7 pkt 1 ustawy (stanowiący, że wydanie pojazdu następuje po okazaniu dowodu uiszczenia opłaty, o której mowa w ust. 5c) są niezgodne z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Trybunał Konstytucyjny wskazał w powyższym wyroku, że dla ochrony porządku publicznego (wartości określonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji) nie jest niezbędne ograniczenie prawa właściciela pojazdu, polegające na zatrzymaniu pojazdu do czasu uregulowania należności za jego parkowanie

i usunięcie. Zachowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym i szeroko rozumianego porządku publicznego realizuje się na podstawie art. 130a ust. 1 i 2 Prawa o ruchu drogowym, poprzez usunięcie pojazdu z drogi na parking strzeżony i zlikwidowanie w ten sposób zagrożenia. Ustanowienie regulacji uzależniającej wydanie właścicielowi przechowywanego na parkingu pojazdu od uprzedniego wniesienia opłaty za usunięcie i parkowanie pojazdu nie jest też konieczne dla uzyskania celu w postaci zapewnienia powiatowi niezwłocznej ściągłości dochodów z tytułu tych należności, wykazujących cechy daniny publicznej, pobieranej w związku z określonymi czynnościami (dyspozycją usunięcia pojazdu wydaną przez organy wymienione w art. 130a ust. 4 ustawy), dokonywanymi z uwagi na naruszenie norm prawnych. Efekty przyjętego rozwiązania przekraczają ramy wyznaczone treścią zasady proporcjonalności, a ingerencja w prawa właściciela jest nadmierna (art. 64 ust. 3 Konstytucji), gdyż wyłącza możliwość faktycznego dysponowania przez niego pojazdem do czasu zapłaty za usunięcie i parkowanie auta. Zabezpieczenie wpływu takich środków do budżetu powiatu jest możliwe do osiągnięcia przy zastosowaniu innych rozwiązań prawnych, skutkujących mniejszymi ograniczeniami właścicieli pojazdów w wykonywaniu praw. Przykładowo, przepisy mogą nakładać na właściciela obowiązek uiszczenia należności za usunięcie pojazdu z drogi w określonym terminie, po upływie którego będą one dochodzone w drodze egzekucji administracyjnej, co powinno mobilizować kierowców do zapłaty tych kwot bez opóźnień. Wyeliminowanie normy warunkującej wydanie pojazdu wcześniejszym uregulowaniem opłaty za jego usunięcie i parkowanie nie oznacza zwolnienia właściciela pojazdu z tej powinności. W myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, a w sprawach dotyczących zgodności ustaw z Konstytucją wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w organie urzędowym, w którym akt normatywny był promulgowany (art. 190 ust. 2 Konstytucji), chyba że Trybunał określił inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego (art. 190 ust. 3 Konstytucji). W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2018 r., K 6/17, termin ten został wyznaczony z upływem dziewięciu miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, zatem przepis art. 130a ust. 5c Prawa o ruchu drogowym w zakresie, w jakim przewiduje, iż pojazd usunięty z drogi w przypadkach określonych w art. 130a ust. 1 i 2 ustawy pozostaje na parkingu strzeżonym wyznaczonym przez starostę do czasu uiszczenia opłaty za jego usunięcie i parkowanie oraz przepis art. 130a ust. 7 pkt 1 ustawy utraciły moc z dniem 13 września 2019 r. (Dz. U. z dnia 12 grudnia 2018 r., poz. 2322).

Zawiadomienie zawierające wadliwe pouczenie, w którym uwarunkowano odebranie z parkingu strzeżonego pojazdu uiszczeniem opłaty za jego usunięcie i przechowanie, mogło skłonić właściciela samochodu do rezygnacji z odzyskania auta w terminie ustawowym (np. z uwagi na brak środków finansowych), w konsekwencji doprowadzając do orzeczenia przepadku pojazdu. Bez znaczenia jest przy tym, czy podmiot prowadzący parking uzależniał, w razie zgłoszenia się właściciela samochodu, wydanie pojazdu od uiszczenia wymienionej należności – stanowiłoby to jeszcze dalej idące naruszenie omawianych regulacji prawnych. Rzeczywista przyczyna nieodebrania z parkingu samochodu H. (...), nr rej. (...), nie jest znana, jednak nie ulega wątpliwości, że błędna informacja skierowana do właściciela pojazdu, skutkująca nadmierną ingerencją w prawo własności, wywołała efekt sprzeczny z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt K 6/17. Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji), nie mogą więc stosować przepisów uznanych przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją. Wbrew twierdzeniom skarżącego, rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie usuwania pojazdów, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu drogowego albo utrudniających prowadzenie akcji ratowniczej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 2285), nie zawiera w załączniku nr 2 „ustawowo uregulowanego” wzoru powiadomienia właściciela o usunięciu pojazdu. Rozporządzenie jest aktem prawnym rangi podstawowej, wydawanym przez organ władzy wykonawczej (ministra) na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania (art. 92 Konstytucji), zatem musi być zgodne z ustawą i nie może obejmować unormowań odnoszących się do przepisów ustawy, które utraciły moc. W przeciwnym wypadku, rozporządzenie jest pozbawione w tym zakresie podstawy prawnej i nie może stanowić źródła egzekwowania obowiązków od obywateli. Jeżeli organ władzy publicznej wystosowuje do właściciela pojazdu powiadomienie oparte na wzorze z załącznika do rozporządzenia, zawierającym pouczenie o powinnościach wymienionych w przepisach ustawy, które zostały wyeliminowane z porządku prawnego na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, to w tej części pouczenie jest sprzeczne z ustawą i Konstytucją i przez to pozbawione podstawy prawnej. Sąd Rejonowy poprawnie ocenił materialnoprawne przesłanki żądania zgłoszonego

przez wnioskodawcę, zasadnie uznając, że nieprawidłowe poinformowanie właściciela samochodu H. (...), nr rej. (...) o możliwości i warunkach odebrania pojazdu skutkuje oddaleniem wniosku o przepadek samochodu. Orzeczenia sądowe nie mogą opierać się na prawie, co do którego została stwierdzona niezgodność z Konstytucją. Skutkiem utraty domniemania konstytucyjności ustawy w następstwie wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego sprzeczność jej przepisu z Konstytucją, jest obowiązek zapewnienia przez sądy orzekające w sprawach, w których przepis ten ma zastosowanie, stanu zgodnego z Konstytucją, wynikającego z wyroku Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2007 r., I PK 6/07, OSNP 2008/15-16/213; z dnia 23 kwietnia 2009 r., IV CNP 99/08, LEX nr 527127; z dnia 18 maja 2010 r., III UK 2/10, OSNP 2011/21-22/278; z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CNP 11/11, LEX nr 960519; z dnia 19 grudnia 2017 r., I UZ 47/17, LEX nr 2483356). Irrelevantne pozostaje, czy właściciel auta wykazał się aktywnością zmierzającą do odzyskania pojazdu; wystarczy, że mógł tego zaniechać, działając rozsądnie na podstawie skierowanego do niego przez organ władzy publicznej pouczenia o treści nieodpowiadającej regulacji ustawowej i prowadzącej do nieuzasadnionego ograniczenia prawa własności. Wystąpienie w niniejszej sprawie pozostałych czynników koniecznych do orzeczenia przepadku pojazdu (potrzeba usunięcia pojazdu z drogi, należyte ustalenie właściciela pojazdu i jego aktualnego miejsca pobytu) nie może zdecydować o uwzględnieniu wniosku, do czego niezbędne byłoby spełnienie wszystkich ustawowych przesłanek, w tym właściwe, zgodne z ustawą, powiadomienie właściciela pojazdu o umieszczeniu samochodu na parkingu oraz o trybie i warunkach wydania auta - co powinien zagwarantować podmiot wydający dyspozycję usunięcia pojazdu z drogi, niezależnie od tego, czy wzór powiadomienia właściciela pojazdu, zawarty w rozporządzeniu jest edytowalny.

Ubocznie należy podnieść, że Sąd pierwszej instancji przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie doręczył uczestnikom odpisów wniosku, a przed przedstawieniem Sądowi odwoławczemu akt sprawy z apelacją wnioskodawcy, nie doręczył uczestnikom odpisów postanowienia kończącego postępowanie w sprawie. W sprawie nie zaszła sytuacja określona w art. 514 § 2 k.p.c., zgodnie z którym nawet w wypadkach, gdy ustawa wymaga przeprowadzenia rozprawy, sąd może, bez wzywania zainteresowanych do udziału w sprawie, oddalić wniosek na posiedzeniu niejawnym, jeżeli z treści wniosku wynika oczywisty brak uprawnienia wnioskodawcy. Sprawy o przepadek pojazdów, które na podstawie przepisów prawa o ruchu drogowym podlegają przepadkowi na rzecz powiatu, są rozpoznawane na posiedzeniu niejawnym, chyba że sąd postanowi inaczej (art. 610⁶ § 3 k.p.c.). Wyprowadzenie konkluzji o niezasadności żądania Starosty (...) wymagało dokonania oceny dowodów oraz skuteczności wynikających z nich czynności warunkujących uwzględnienie wniosku o przepadek pojazdu, w tym prawidłowości pouczenia uczestnika o odbiorze pojazdu z parkingu strzeżonego, do czego była także konieczna analiza okoliczności sprawy przez pryzmat orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Wobec tego, nie było możliwe przeprowadzenie postępowania bez zapewnienia w nim udziału uczestników - poprzez doręczenie im odpisów wniosku, a następnie odpisów zapadłego w sprawie orzeczenia. Wymienione uchybienia zostały konwalidowane na etapie postępowania apelacyjnego, w wykonaniu zarządzenia Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym o zwrocie akt sprawy Sądowi Rejonowemu celem usunięcia powyższych błędów. Ostatecznie, uczestnicy uzyskali możliwość odniesienia się do wniosku i postanowienia Sądu pierwszej instancji oraz do apelacji wnioskodawcy, a Sąd odwoławczy mógł wydać merytoryczne rozstrzygnięcie bez uszczerbku dla procesowych uprawnień uczestników.

Z przyczyn wskazanych wyżej, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)